

МУЗИ ПРОТИ ГАРМАТ

коли говорять гармати, музи мовчать.

Марк Туллій Ціцерон
римський оратор, філософ, письменник

*Коли гармати звучать, музи не мовчать.
Вони повинні кричати, щоб гармати
не було чути так голосно.*

Борис Херсонський
канд. мед. наук, поет, перекладач

Євгенія Рябченко
редакторка
науково-популярного
журналу "Світогляд"
НАН України і ГАО НАН України,
м. Київ

Мені довелося тривалий час перебувати в хірургічному відділенні клінічної лікарні «Феофанія» в ролі доглядачки за прооперованим чоловіком. Пацієнти цього відділення (завідувач *Бакунець П.П.*) – в основному хлопці з фронту. Молоді й не дуже, пересічні й заслужені, стримані й дратівливі – різні. Але всіх єднає одне – нестерпна біль і пекуча ненависть до ворога.

У «нашій» палаті – молодий (40 років) воїн з-під Авдіївки *Юрій Горобець*. При ньому безвідлучно дружина Світлана, оскільки Юра не може самостійно ні води випити, бо руки затиснуті в лубки, ні пройтись по палаті, бо майже повністю втратив зір. Дивитись на нього тяжко, повірте.

І от одного дня в палату зайшли троє – жінка і двоє чоловіків. Як потім вияснилось, це була відома родина *Степановичів* – Кіра та Павло. З ними їхній друг. Привіталися, як давні знайомі. У одного з них – в руках гітара. Почали концерт. Оскільки ми з чоловіком фізично не могли вийти з палати, то стали невольними слухачами. Павло грав на гітарі – тихо, без афектації. В репертуарі – мелодії українських пісень. Гра високопрофесійна, аранжування авторське. Тихо. Тільки чарівна музика. У палаті ніби ангел літав.

Треба було бачити, як слухав музику цей безпомічний, розпростертий на ліжку чоловік! Який вираз щастя і чуття на обличчі! Потім Юрій мені розповів, що ці музиканти – волонтери. Ходять з такими от концертами по палатах і підтримують наших хлопців. Вже 5-й раз приходять до нього. І додав: «*Якби не вони, не знаю, чи був би я тут – пів року тому не було бажання жити. Вони прийшли тоді – і я живу. Дякуючи їм і Светі*».

Це я до слова, чи доречно музика, поезія і взагалі мистецтво в період воєнних дій. Чи повинні музи мовчати, коли говорять гармати? Ні! Митці НЕ ПОВИННІ МОВЧАТИ. Повинні волати на весь світ, допомагати, рятувати, надихати, боротися. Якби зібрати всю енергію патріотичних віршів лише *Олександра Габовича*, її би вистачило послати по адресу не один «руський корабль».

Силу Слова, особливо поетичного, знали ще древні люди. Згадаймо поета-співця Бояна зі «Слова о полку Ігоря», який співав воїнам «*або славу, або огуду*», керуючись своїм замислом.

Про роль художнього слова в житті народу говорила свого часу полум'яна патріотка *Леся Українка*:

**Слово, моя ти єдина зброє,
Ми не повинні загинуть обоє!**

...

**Месники дужі приймуть мою зброю,
Кинуться з нею одважно до бою...
Зброє моя, послужи воякам!**

А сьогодні *Ліна Костенко* – «залізна леді» української поезії – пише безсмертні поетичні рядки, коли на Київ летять російські ракети, несучи смерть і розруху:

**Ця ніч була загрозна і темна.
І так хотілось тиші і тепла!
А вибух був — як жовта хризантема,
що на пів неба раптом розцвіла.
Струснуло стіни і двигтіло довго ще.
Сирени вили, блискало на склі.
То що — тікати? Бігти в бомбосховище?
А не діддав би фюрер у кремлі!
Хай сам боїться — він уже вчорашній.
Посіють бомби — ненависть пожнуть.
Сирени виють. А мені не страшно.
Хто не тікав, того не доженуть.**

Й.С. Бах. Сюїта для віолончелі.

Фінський віолончеліст і кінорежисер українського походження Лукас Стасевський, який виріс у Фінляндії, показав наслідки «руського міра» на Київщині та Харківщині.

Фото Бориса Корпусенка

Поезія – теж зброя. Вона надихає і дає силу тим, хто тримає зброю автентичну. Вірші, написані про події на фронті, про незламних захисників українських міст і сіл, про мирних людей у тяжкий військовий час, розкажуть про історію України нашим нащадкам. Міністерство культури та інформаційної політики України створило сайт «Поезія вільних», куди свої вірші подали вже більше 20 000 українців та іноземців.

Редакція «Світогляду» запрошує вчених Академії наук України поділитися своїми поетичними творами про Велику війну. Будемо вдячні і радо розмістимо Ваші вірші і есеї на шпальтах журналу. В цьому числі журналу пропонуємо читачам добірку віршів про війну. ■